

Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania WIT
ul. Newelska 6, 01-447 Warszawa

PODSTAWY EKONOMII 2
WYKŁAD 4

Jan Gadomski
J.Gadomski@wit.edu.pl

WIT 2020

Pytania do poprzedniego wykładu

Czy deficyt budżetowy można finansować za pomocą drukowania pieniędzy?

Czy deficyt budżetowy można finansować przez zwiększenie podatków?

Uzupełnienie poprzedniego wykładu

Budżet państwa jest uchwalany przez Sejm RP i w istocie jest prognozą

Wykonanie budżetu zwykle różni się od budżetu uchwalonego. Nadmierne i nieuzasadnione odstępstwa mogą być sądzone przed Trybunałem stanu.

- Pieniądz
- System finansowy państwa
- System bankowy i bank centralny
- Emisja pieniądza
- Kreacja pieniądza
- Wzór Fishera
- Polityka monetarna/pieniężna
- Cele polityki monetarnej
- Narzędzia polityki monetarnej

Pieniądz

Pieniądz to dobro, które na podstawie umowy między ludźmi pełni następujące funkcje:

- środek wymiany
- miernik wartości
- środek tezauryzacji
- środek płatniczy

Historycznie pieniądz powstawał w różnych kulturach w sposób spontaniczny, jako dobro akceptowane przez ogół

UWAGA!

Pieniądzem jest nie tylko gotówka (banknoty i monety w obiegu)
W obiegu może być jednocześnie więcej niż jeden rodzaj pieniądza!

Umowa wygasa wraz z utratą zaufania

Rodzaje pieniądza

Ewolucja pieniądza, pieniądz pierwotny.

Pieniądz kruszcowy

Pieniądz papierowy

Pieniądz wirtualny (obróć bezgotówkowy)

Płynność pieniądza i aktywów: łatwość zamiany na gotówkę mającą 100% płynność

„Pokrycie pieniądza” a pieniądz współczesny

System finansowy państwa

Państwo i rynek pieniądza

Podaż pieniądza i popyt na pieniądz. Motywy.

Źródła podaży pieniądza; podmioty zgłaszające popyt na pieniądz, instytucje pośredniczące.

System bankowy; banki komercyjne oraz **bank centralny + KNF**.

Inne instytucje rynku pieniężnego (tow. ubezpieczeniowe, fundusze inwestycyjne, fundusze emerytalne, itp.)

Panika bankowa

System bankowy

Banki komercyjne

Depozyty, rezerwy, kredyty, zasób papierów wartościowych

Bilans banku komercyjnego: aktywa i pasywa

Aktywa	Pasywa
Rezerwy	Depozyty
Pap. wartościowe	Pożyczki
Kredyty	Zobowiązania
Należności	Kapitał własny
Środki trwałe	
Inne	

Bank centralny (w Polsce NBP); geneza

Funkcje:

bank emisyjny, bank banków komercyjnych, podmiot polityki monetarnej

Cele: stabilizacja systemu finansowego, kontrolowanie inflacji

Emisja pieniądza

Miary ilości pieniądza: M0, M1, M2, M3

M0 – pieniądź gotówkowy w obiegu oraz rezerwy w b.c.

M1 = M0 + depozyty a vista

M2 = M1 + depozyty krótkoterminowe (do 3 miesięcy)

M3 = M2 + depozyty długoterminowe

Mnożnik kreacji pieniądza:

$$\mathbf{M3/M0}$$

Bank centralny ma za zadanie dbałość o techniczną jakość gotówki w obiegu; wycofuje zużyte zastępując je nowymi znakami pieniężnymi (banknoty i monety)

Bank centralny wpływa na podaż pieniądza regulując jego ilość w obiegu

Bank centralny dostosowuje ilość pieniądza w obiegu do rozwoju gospodarczego

Wzór Fishera

$$V = \frac{Y}{M} = \frac{P \cdot Y_r}{M}$$

V – prędkość obiegu pieniądza

P – indeks cen

Y_r – realny doch. narodowy/PKB, Y - nominalny doch. narodowy/PKB

M – ilość pieniądza w obiegu (M3)

Przyrostowy wzór Fishera (względne przyrosty skończone, anal. do rach. różnicz.)

$$\frac{\Delta M}{M} = \frac{\Delta P}{P} + \frac{\Delta Y_r}{Y_r} - \frac{\Delta V}{V} = r_i + r_Y - \frac{\Delta V}{V}$$

Narzędzia polityki pieniężnej

- Stopy procentowe banku centralnego
 - stopa referencyjna,
 - stopa lombardowa,
 - stopa depozytowa,
 - stopa redyskontowa (redyskonta weksli),
 - stopa dyskonta weksli.
- Operacje otwartego rynku (operacje kupna i sprzedaży pap. wart. lub walut obcych) mające na celu zmianę rynkowej stopy procentowej i/lub kursu walutowego
- Stopa rezerw obowiązkowych (relacja min. rezerwy/depozyty)
- Nakazy, zakazy

Mechanizm emisji pieniądza

OOR, budowanie rezerw zagranicznych

Cele polityki monetarnej

- Stabilizacja systemu finansowego (niedopuszczanie do tzw. panik bankowych i niestabilności kursu wymiany)
- Kontrolowanie inflacji (cel inflacyjny)

W statucie NBP wspieranie wzrostu jest na drugim planie

Ograniczenia dla skuteczności polityki pieniężnej; relacja hz do PKB, wysoka inflacja, wielowalutowość, inne zjawiska

Polityka monetarna w rozwoju gospodarczym

Polityka monetarna w recesji

Obniżenie stóp procentowych bc i rynkowych

Obniżenie stóp rezerw obowiązkowych

Quantitative easing (luzowanie ilościowe)

Osłabienie waluty krajowej

Polityka monetarna w ekspansji

Podnoszenie stóp procentowych bc i rynkowych

Podnoszenie stóp rezerw obowiązkowych

Wzmocnienie waluty krajowej

Ograniczanie akcji kredytowej